

alimentație, urmată de hăpăială și de dispepsie. Și de coșmar.

Partidul ne duce înainte, trasează noi linii directoare, cifre. Impulsionează. Dă posibilități mari, tot mai mari. Noi nu ne ocupăm cu cifrele, cu planurile, noi ne ocupăm cu adevărurile artistice și cu iluziile artistice. Partidul ne face o viață mai solidă, mai așezată. Ne cere s-o înfrumusețăm. Să-i sporim tumultul interior. Fiindcă a trăi nu e numai a mânca, nici numai a produce. A trăi e a trăi. Și noi trebuie să dăm plenitudinea, sarea acestei vieți. S-o facem captivantă.

Sîntem acum în timpul doi, îl pregătim pe celălalt: unirea între apa de munte și eprubetă, între general-uman și particular-social, între anarhia visului și determinismul politicii.

Mai sînt unii care își recuză operele vechi, mulți ani din viața lor. Rău fac. Sîntem tot noi în ce am scris altădată. Mulțumim naturii că ne-a dat de unde, mulțumim istoriei noastre contemporane că ne putem depăși.

Și-i mulțumim în special Partidului și tovarășului Ceaușescu că putem discuta mai altfel decît înainte.

Să mergem, să mergem, că mergem bine.

mistiue gîndul și dorința de a nu îmbătrîni înainte de vreme, de a întui, de a pătrunde sufletul noii generații, în vederea și, spre binele căreia, mi-am închinat visurile și eforturile.

Pentru copiii noștri, istorie înseamnă secolul XX. Partea de-acum a secolului. Literatura la fel. Unde sînt vremile cînd geniul o lua înaintea secolului? Cei mai mulți dintre scriitorii de azi, dintre acei care „au văzut” Hiroșima, se străduie să țină pasul cu acest vertiginos — deci amețitor — secol al nebănuitelor mutații. Îmi pun tot soiul de întrebări în legătură cu problemele acestea — așa zise de generație: ce să fac, cum să fac să rămîn contemporană copiilor mei? Îmi răspund cu simplitate că ne aflăm de fapt — asta e totul — la răspîntia în timp, dintre două lumi, dintre două moduri de a exista ca oameni și ca societate. Dar cum să-i fac pe ei să înțeleagă, necuprinsa dimensiune a experienței noastre de viață, ce și cît de mult înseamnă pentru noi ăștia, faptul că *trăim*; noi ăștia, care am ieșit, acum 25 de ani din temnițe și din lagărele morții, cu un singur țel: de a trăi și de a construi astfel viața încît temnițele și moartea între zidurile și în cuptoarele lagărelor, să nu se mai poată repeta niciodată...

Maria Földes

GENERAȚII... GENERAȚII

În ce măsură am înțeles cum se cuvine, capitele istoriei trăite de noi — în acest răstimp — adică de generația mea? Iată una dintre problemele care mă frământă... Și, pe aceeași linie, mă

Al. Mirodan

MAREA OPERAȚIUNE

Cred că timpul nostru cunoaște un teatru al cunoașterii. Poate că pe undeva estomparea funcțiilor „zise distractive” este reprobabilă și de fapt dăunătoare

Fugind pe bună dreptate de naturalism, de amănuntele conjuncturale care împiedică zborul fanteziei, unii autori încep să se piardă în speculații abstracte, se rup treptat de realitate, plutind în zone rarefiate, atemporale și spațiale. Personajele își pierd și ele substanța umană, devenind uneori simple entități abstracte, dialogul lor este un joc de replici, amuzant, uneori încleșcat, alteleori adevărată șaradă pentru cititor și spectator. Influențe neasimilate dintr-o dramaturgie străină de spiritualitatea românească își fac simțite prezența din cînd în cînd, invitînd la concluzii sceptice, dezabuzate, propunînd meditației ipoteze sumbre asupra omului, asupra existenței.

Piese ale acestor seamănă de multe ori între ele. Căci atitudinea comună, de negare generală, pe care o exprimă, nu poate să nu găsească și unele elemente și mijloace comune pentru a se manifesta.

Și în timpul acesta, publicul vine la teatru căutînd aici, desigur, și un

spectatorului care alegea la piese cu mîna întinsă ca un cerşetor de bună dispoziție, dar scriitorii sînt prea încărcați cu drame, pentru ca gravitatea lumii să nu-i copleșească. De aceea, examinînd textele esențiale ale anilor din urmă vom observa o sete generală, aproape feroce, de sfîșiere a tot ceea ce-l împiedică pe om să cunoască și să se cunoască.

S-ar zice că modul științific al secolului s-a revărsat, potrivit binecunoscutului principiu al vaselor comunicante, în zonele spiritului, autorul devenind pe undeva un fel de „cercetător dramatic” la fel de tăios și scormonitor precum sociologul cînd analizează orașul în sondaje și statistici sau fizicianul depistînd antimateria. Astăzi toată lumea scenei pare angajată într-o vastă operație de dezvăluire (se poate spune și demascare), ca și cum, trezită brusc, umanitatea s-ar fi hotărît să-și elibereze ochii de *ceva* ce-o acoperă de zece mii de ani. *Ceva*-ul acesta se află pretutindeni.

În politica statelor de pildă, sloganurile sînt traduse în poftă de furt, „idealurile”, în realități mizere.

În domeniul relațiilor interumane, toate cele douămicinisute de justificări, explicații și motivări „obiective” pe care logica le pune cu generozitate la îndemîna asasinilor individuali de oricînd și de peste tot, sînt iarăși traduse în piese și date înțelegerii, ca într-o limbă nouă. Autentică. Teatrul despre care vorbesc s-a năpustit cu minie gravă sau satirică asupra secolelor de certitudini false, încercînd a le răsturna.

Dar nu-i această răsturnare, revoluția umană însăși?

Iosif Naghiu

PERSONAJUL

Stăm singuri sau aproape singuri în noaptea asta fantastică numită viață și așteptăm așa cum am învățat din copilărie cînd ne legănam legați cu fire trănice de minutarul fosforescent al ceasului din piața primăriei, așteptăm pregătind fire moi și tremurătoare, fire aproape invizibile pentru personajul care se va ivi din adînc.

Alături de noi, purtător de mituri și fapte, templul inundat cu mosc și tămîie al celor ce vin în fiecare seară cu capul plecat pentru a serba jertfa și pentru a se jertfi sub ghilotina somptuoasă și roșie a cortinei.

Lumea dintotdeauna a avut nevoie de asemenea temple și jertfe unse cu mirul cuvîntului și înaintea marilor amfiteatre sau a căruțelor cu paie, mi-ar plăcea să ne închipuim ființe necunoscute și pline de har săpînd grote și peșteri în stîncă aspră a munților, inițiînd astfel primul teatru de buzunar.

De atunci, mijloacele de reprezentare s-au schimbat cu trecerea secolelor, dar adîncimea și durerea gestului, măsura lui interioară a rămas aceeași, ba poate singurul mod prin care mai putem comunica cu strămoșii.

Întîlnirea cu Personajul, aș dori să se petreacă sub semnul acesta fabulos și sincer, în care fiorul și adevărul să fie demiurgii care să-mi ceară întrupare, și lucrul acesta să nu supere pe nimeni, să nu stîrnească sămîntă de patimă, pentru că această întîlnire îi este dată, în mod egal fiecăruia.

Personajul poate veni către mine cu pas tunător sau lipsit de apăsare, rîzînd

moment de destindere, dar și din nevoia de certitudini, de răspunsuri la propriile lui întrebări. Șaradele n-au atras niciodată mulțimile. Teatrul, artă prin excelență de mase, e o artă de comunicare vie, directă, deschisă.

Nemulțumiți de posibilitățile reduse de comunicare cu masele, pe care dramaturgia convențională și străină de viață le oferă, tinerii artiști din alte țări au început, din ce în ce mai des în ultima vreme, să prezînte spectacole bazate pe creația colectivă. De la nevoia imediată de a stabili un contact viu și spontan cu masele largi, în vederea găsirii unui limbaj comun care să exprime interese comune pe plan politic, s-a ajuns la unele teoretizări cu privire la inutilitatea dramaturgiei, la caracterul perimat al teatrului cu text, la necesitatea creării unui teatru bazat numai pe expresia corporală și vocală, cu cît mai puține pasaje vorbite, și acelea improvizate de interpreții înșiși. În afară de cîteva rare excepții, cînd e vorba de